

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobijo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopis se ne vračajo, napačani listi se ne sprejemajo. Za oglašila se plačuje od navadne vretice, če so natlene enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Iz državnega zbora.

Predlog viteza Berkša in tovarišev v zadevi avstro-ogerske banke je silno važen. Če se nam posreči, da dobimo za našo državno polovico svojo lastno denarno banko, da torej ne bomo več odvisni od ogerske milosti, prejemal se bo denar potem po mnogo nižji obrestni meri, kakor do zdaj. Poslanec Einspieler in tovariši so predlagali v seji dne 24. maja, naj se primernejše razdelijo volilni okraj za državni zbor na Koroškem, da zamoreta slučajno zmagati dva slovenska državna poslanca.

Poslanec Posch in tovariši so vprašali poljedelškega ministra, zakaj je še vedno prepovedano iz cele štajarske dežele izvažati živino na Tirolsko in Predarlško, akoravno se nahaja le v šestih štajarskih hlevih živina bolna na gobcih in parklih; iz Ogorske se pa sme tje uvažati, čeravno je tista živinska bolezen razširjena v 181 hlevih. Ravno tako se sme živina na Tirolsko in Predarlško uvažati iz Laškega. Dozdeva se torej, da c. kr. tirolska namestnija bolj trdo ravna s Štajarsko, kakor pa z Ogorsko in Laško deželo. Naši živinorejci sedaj lahko sprevidijo, zakaj ne morejo na sejnih prodajati živine.

Poslanci dr. Woffhardt, dr. Pommer, Girstmayr itd. se pritožujejo nad c. kr. črnovojniškim okrajnim poglavarstvom v Celju, ker ono izdaja baje potne liste (pöse) za črnovojnike v nekem umetnem slovenskem jeziku, katerega pa imenovani gospodje ne razumejo. Najbrž bo gospod minister za deželno brambo naprosil gospoda Pommerja in Girstmayr-ja, da onadva napišeta v svoji slovenščini poduk za črnovojnike. — Vsega skupaj se je v tej seji izročilo devet nujnih predlogov in 19 navadnih predlogov, zraven pa 50 različnih interpelacij na ministerstvo.

Ta seja je bila zopet grozno burna. Levičarji so zahtevali glasovanje za glasovanjem, pa še nekaj drugega novega, da bi le razprave zavlekli. Terjali so, da, preden se začne glasovanje, mora seja za 10 minut prenehati. S tem se razprave še bolj zavlečejo. Šest ur se je že glasovalo in glasovalo, pa nobeno delo še ne začelo. Zato je predlagal češki poslanec dr. Kaizl, naj vselej, kedar se zahteva deset minut dolgo prenehanje pred glasovanjem, predsednik vpraša celo zbornico, ali dovoli k takemu prenehanju. Tu pa je nastal od strani levičarjev hrup in trušč, ki se ne da popisati. Po dolgem hrupu in kričanju je vprašal predsednik, ali dovoli zbornica prenehanje za 10 minut ali ne. Večina se je temu uprla. Zabranila je potem levica s svojim hrupom vsako glasovanje. Predsednik je slednjič izrekel: »Prosim za mir! Prosim pomislite: Imel sem namen, naj se obravnava o nujnih predlogih zastran ljudstva, ki je v veliki sili in ubogo ljudstvo mora čakati, ker noče vi-

soka hiša o tako važni in silni zadevi, kakor so vprašanja za podporo, obravnavati. To je žalostno. Ob poldevetih zvečer se je ta seja končala.

V seji dne 28. maja se je prebralo 21 nujnih predlogov v raznih potrebah, v katerih se nahaja ljudstvo vsled povodnji, vsled požarov, toče, mraza itd. po mnogih okrajih. Nato se je prebralo 21 raznih predlogov, med njimi predlog poslanca Javorskega in tovarišev, naj se spremeni pravilni red poslanske zbornice. To je silno potrebno, ker pri zdajšnjem opravičnem redu ne more predsednik državnega zbora kričavev v kozji rog vgnati. On jih opominja, prosi, svari, jih kliče k redu; a kaj jim mar za vse to? Razgrajajo še hujše. Po drugih zbornicah je stvar drugačna. Predsednik ima pravico, razgrajajoče poslance izgnati iz zbornice ter jim prepovedati, da ne smejo za 10 ali več dni prihajati k sejam.

Poslanec Cena nasvetuje, naj se občinam da odškodnina za ono poslovanje, katero opravljajo v imenu države. Poslanec Levicki nasvetuje, naj se prodaja sol po znižani ceni. Biankini in tovarši zahtevajo, naj se vojaška služba pri mornarici zniža od 4 na 3 leta. Potoček predlaga, naj se pri malih posestnikih gleda na to, da se rezervisti skličejo k vojaškim vajam ob primernem času. Prebralo se je 49 raznih vprašanj ali interpelacij na vlado. Poslanec Berks vpraša ministerstvo, zakaj trpi, da smejo nemški okrajni zastopi izrekati tistim nemškim posalcem svoje zaničevanje, ki so v državnem zboru glasovali s Slovani? Zadnje dni sta namreč okrajni zastop lipniški in judenburški storila take sklepe.

Poslanec Hagenhofer se pritožuje proti temu, da se spravljajo svinje iz Hrvaškega na Štajarsko in se vsled tega vedno razširja svinjska kuga na Štajarskem, kar prizadeva kmetom silno škodo. Poslanec vpraša, ali hoče vlada zapreti mejo proti Hrvaški? Poslanec Žičkar in tovarši želijo, naj minister za pravosodje vpliva na odvetniške zbornice, da bodo zamogli zasebni uradniki po odvetniških uradnih zavzvitih nedeljski počitek. Zallinger in 51 tovaršev iz vseh strank večine se pritožujejo proti temu, da se je v praznik Kristusovega vnebohoda na Dunaju delalo, kakor v delavnik; kaj namerava vlada storiti proti takemu oskrunjanju praznikov?

Ta seja je bila pa silno važna, ker se je proti volji levičarjev obravnavalo o vladni predlogi zastran pristojbin. Se vé, se je to moglo doseči še le po strašnem uporu in hrupu levičarjev. Postavni načrt se je izročil posebnemu odseku, obstoječemu iz 36 udov. Seja je trajala od 11. ure do poldevetih zvečer. — Seja dne 1. junija je bila zopet burna, kakor prejšnje dni. Levičarji so ta dan na zatožno klop djali obadva podpredsednika, Abrahamoviča in Kramarja, češ, da ona dva nista zmožna, voditi obravnav poslanske zbornice. Temu

nasproti je pa večina dala prebrati izjavo, v kateri ostro obsoja postopanje levičarjev, ki zadržujejo, da se ne more ničesar storiti za blagor ljudstva. Ob enem se izreka predsedništvu popolno zaupanje in zahvala, da opravlja svoje posle v tako težavnem položaju. Ko so levičarji zopet stavili predloge za predlogi že skozi več kot 5 ur, naznanja predsednik Abrahamovič, da bi rad, naj se v tej seji razpravlja o nujnih predlogih za stran podpore onim občinam, ki so poškodovane po uimih. Toda levičarji so upili in kričali, da tega nikakor ne dovolijo, ker nemštvo je v nevarnosti in je več vredno, kakor pa ljudstvo, ki silo trpi. To je grozno! Kje je nemštvo v nevarnosti? To so ljudje, ki ljubijo le svojo strast, ne pa ubogega ljudstva.

Socijalni demokratje in krščanski socijalisti.

(Posnetek iz govora A. K. na I. zboru katoliškega-polit. društva za vranski okraj.)

(Konec.)

Leta 1871., ko je bila vojska med Francozi in Nemci, je bilo v Parizu zelo veliko socijalistov ali takó zvanih komunistov. Bilo jih je toliko, da so se zoper vlado vzdignili in so v Parizu kake tri mesece gospodovali. Takrat so ti socijalisti ali socijalni demokratje pokazali, kakšen bi moral po njih mislih biti ves družabni red na svetu. V samem Parizu so si napravili vojsko, ki je štela 183.000 mož, katerih vsak je dobival na dan po dva franka in pol plače, a razven njih je bilo še 11.000 prostovoljcev. Kje pa so denarje dobivali, da so vojakom takó visoko plačo dajali? Vzeli so ga, kjer so ga dobili, pri družtvih in bankah, pri hranilnicah in bogatinah, pri cerkvah in samostanih, katerim so pobrali vse imetje. Poštene, nedolžne ljudi so brez usmiljenja zapirali in ubijali. Nadškofa pariškega, veliko pobožnih duhovnikov in posvetnih zaslužnih mož so ustrelili. Francoska vlada je imela dosti opraviti, da jih je ukrotila. Prelilo se je veliko krvi, a ker so socijalisti poslednjič le videli, da bodo premagani, sklenili so v svoji jezi zažgati celi Pariz. Cele čete požigalcev so hodile po mestu in so zažigale državne palače in mestno hišo, cerkve in gledališča, palais royal, tulerijski grad in več drugih dragocenih poslopij. Pripoveduje se, da so nekatera poslopja celó s petrolejem polili, da bi bolj gorela. Takó znajo gospodariti socijalni demokratje, torej ljudje, za katere so se tudi v našem okraju pri zadnjih volitvah nekateri ogrevali. Mi smo dobro vedeli, da so bili zapeljani, za-tó jim tega nismo toliko zamerili.

Hočem se povedati, kaj mislijo socijalni demokratje o sv. zakonu. Znano je, da je tudi radi tega dandanes revščina na svetu, ker se ženijo taki ljudje, ki nimajo nič premoženja, potem pa dobijo kopo otrok in živé v samej revščini. Socijalni demokratje hočejo to s tem odpraviti, da bodo otroke »podržavili.«¹⁾ To se pravi: Otroci ne bodo več lastnina starišev, marveč države. Čujte! Socijalni demokratje ne bodo imeli nič zakona, marveč kar »prosto ljubezen.«²⁾ Dekle in fant se bosta pri njih vzela, kedar se bosta hotela in se bosta ločila, kedar se bosta hotela. Matere nihče ne bo prašal, kdo je oče otrokov in bo imela otroka le takó dolgo v oblasti, da bo znal hoditi in jesti, potem ga bo morala dati v oblast državi in ne bo imela čisto nobene pravice do njega. Otroci obeh spolov se bodo skupaj odgojevali³⁾ brez Boga, brez vere, brez molitve in bodo seveda od prve mladosti tudi najgrše stvari uganjali. Da pa kdo ne reče, da pretiravam to npravno stanje

socijalnih demokratov, hočem zopet zgodovino poklicati na pomoč.

Prej sem rekel, da so leta 1871. tri mesece socijalisti gospodarili v Parizu. In neki socijalist, imé mu je bilo Lyac, se je bil polastil dne 29. aprila 1871 z vodo »Evgen Napoleon«, v katerem so nune odgojevale mlade deklice, zlasti delavke. In kaj so naredili socijalisti brez Boga in vere? Nune so odpodili, kakih 100 deklet so pa obdržali v hiši. In tam so potem take stvari uganjali, da se človeku gnusi, kakor pravijo dotična poročila. Ko je tista hiša prišla zopet v poštene roke, je bilo tam 5 deklic slepih in okrog 30 bolnih na groznih boleznih. Taki prijatelji zakona in npravnega življenja so socijalni demokratje! Kjer pa npravnosti ni, ne more obstati noben red, kjer zakona ni, tam niso več ljudje, marveč četa divjih živalij.

A vkljub vsem svojim prevratnim nakanam socijalni demokratje vedno pravijo, da hočejo pomagati kmetu in delavcu. Podobni so v tem oziru tistemu zdravniku, ki je bolnika na glavi bolnega s tem ozdravil, da mu je glavo odrezal. Socijalni demokratje pa hočejo kmetu iz revščine s tem pomagati, da bi mu vse vzeli in da bi potem kmet bil njihov suženj. Da socijalni demokratje ne mislijo kmetu pomagati, kaže že tó, da so njihov nauk izmislili sami židje in da jih dandanes vodijo večinoma sami židje. Kdaj pa je še bil žid kmetov prijatelj? Socijalni demokratje so največji sovražniki naše vere, naše narodnosti; največji sovražniki kmetov, katerim ne bodo nikoli pomagali.

Kdo pa je pravi prijatelj kmetov, kdo jim hoče v resnici pomagati? Pomagati jim hočejo krščanski socijalisti. To so možje, ki hočejo vse sedanje gospodarstvene razmere popolnoma predrugačiti na podlagi sv. vere. Njih parola je: Kmeta mora država varovati, drugače bo kmečki stan propadel. Takih mož je v Avstriji že veliko; v državnem zboru na Dunaju imajo kakih 80 zastopnikov (kršč. slov. narodna zveza, antisemitje, poljski kršč. socijalisti), ki za kmeta vselej svojo besedo zastavijo in ga varujejo. S čim pa hočejo ti možje kmetu pomagati in bodo tudi pomagali prej ali slej? Hočejo

1. da bi se ustanovile »kmečke zadruge«. Te zadruge bi nastale takó, da bi se kmetje vsakega večjega okraja združili v jedno družbo. Ta družba bi imela svoje vodstvo, katero bi branilo pravice kmetov, jim dajalo dobre svéte in posredovalo pri kupčiji z raznimi pridelki itd. Naš poljedeljski minister je v državnem zboru že predložil predlog, da se bodo ustanovile take zadruge.

2. Kršč. socijalisti zahtevajo, da se ustanove kmečki domovi. To se pravi, da bi se ne smelo nobeno kmečko posestvo več razdeliti ali razkosati. Država bi morala skrbeti, da bi se kmet smel zadolžiti le do gotove meje; tudi otrokom bi se ne smela velika dota dajati, da bi mladi gospodar na domu mogel shajati.

3. Noben veleposestnik, noben žid, ali sploh človek, ki sam ne dela, bi ne smel kupiti kmečkega posestva.

4. Država sama naj bi ceno nastavila žitu vsako leto, ne pa židovski oderuhi; izdale naj bi se ostre postavé proti vsem oderuškim prekupcem.

5. Država bi morala nastaviti visoko carino na take pridelke, katere naši kmetje v obilnej meri pridelujejo, da bi jih ne mogli uvažati iz tujih držav. Kaj pomaga kmetu, če prav véasih nekaj pridelá, a še tega ne more prodati?

6. Davki so dandanes krivično razdeljeni. Ubog, zadolžen kmet mora veliko plačevati od svojega posestva, bogataši v mestih, ki razkošno živé, pa ne plačujejo skoraj več od svojega velikanskega kapitala. Je

¹⁾ Bebel, die Frau, str. 322—323. ²⁾ Die Frau, str. 342.

³⁾ Ravno tam, str. 328—329.

